

DREPTUL

LEGIslaTİune — DOCTRİNĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiuni-unițe*: Ministerul de finanțe cu Ana St. Popescu, personal și ca tutoare.

Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea III: Iosef Weiss cu Sache Gaster și alții.

Curtea de apel din Iași, secția II: Ana I Paleologu cu Elena Se. Pherichide și alții.— *Observație de d-l Gr. Vulturescu.*

Curtea de apel din Craiova, secțiunea II: Maria D. Pleniceanu și altul cu G. G. Miță.

Tribunalul județului Vaslui: Ion Chihodaru cu Victoria Ignat. *Observație de d-l D. Alexandresco.*

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Observație.*

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNI-UNITE

Audiența dela 28 Maiu 1909

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Ministerul de finanțe cu Ana St. Popescu, personal și ca tutoare

LICENȚA BĂUTURILOR SPIRTUOASE.—COMERCIANT.—BREVET.—CONTINUAREA COMERCIULUI DE CĂTRE SOȚIE.—DACĂ ESTE TREBUIȚĂ DE UN NOU BREVET.—ART. 1 DIN LEGEA LICENȚELOR DELA 1904 ȘI ART. 1 ȘI 3 DIN LEGEA LICENȚELOR DELA 1908.

Potrivit textelor noastre de lege privitoare la licența băuturilor spirituoase, nu numai că cel ce exercită acest comerț, fie cu ridicata, fie cu de-amănuntul, trebuie să aibă un brevet special liberat de Ministerul de finanțe și să plătească pe lângă patentă și taxa de licență, dar chiar și femeea care, în calitate de tutoare legală, ar continua comerțul început de soțul său, trebuie să aibă un nou brevet care s'o împuternicească la exercițiul acestui comerț. Astfel că tribunalul care achită de pedeapsa amendei pe femeea care contravine la aceste texte de lege, pe motiv că deși nu a obținut brevetul, dar a făcut o asemenea cerere Ministerului și a plătit

taxa licenței, comite o violare a textelor de lege în materie de licență a băuturilor, și hotărîrea dată urmează a fi casată.

No. 4.— Casată, în urma recursului făcut de Ministerul de finanțe, sentința tribunalului Teleorman, cu No. 427 din 1908, dată în proces cu Ana St. Popescu, personal și ca tutoare.

S'au ascultat: d-l avocat C. Marinescu-George, în desvoltarea motivelor de casare; d-l procuror general C. R. Manolescu, în concluziuni.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Violarea art. 1 și 3 alin. a din legea licențelor din 1908 și exces de putere.

Ana Stan Popescu din comuna Alexandria, districtul Teleorman, a fost pusă în contravențiune fiindcă debita băuturi spirituoase fără a avea brevetul de licență. Numita atât personal cât și ca tutoare făcând apel, tribunalul a desființat procesul-verbal pe motivele că, contravenienta făcea dela 1905 acel comerț, ca tutoare; că făcuse toate demersurile necesare pentru a obține brevetul și că prin urmare nu a căutat să se sustragă dela cerințele legii.

Considerantele tribunalului nu contribuiesc cu nimic pentru a dovedi că Ana Stan Popescu avea brevetul de licență, singurul lucru pe care legea îl cere; ori fiind stabilit că contravenienta nu posedă licența cerută de lege, debitarea băuturilor pe care o făcea apelanta orcum ar fi fost, personal sau chiar ca tutoare, eră ilegală.

Instanța de fond, argumentând alături cu legea, a violat art. 1 și 3 alin. a din legea licențelor dela 1908 și cu exces de putere a anulat contravențiunea».

Având în vedere sentința tribunalului Teleorman No. 427 din 1908, supusă recursului, din care rezultă că, Ana St. Popescu, personal și ca tutoare, prin procesul-verbal încheiat de perceptorul circumscripției Alexandria la 10 August 1908, aprobat de Ministerul de finanțe, a fost condamnată la o amendă de lei 717 bani 72, pentru că, după moartea soțului său, întâmplată în anul 1905, dânsa a continuat comerțul de băuturi, fără a posedă un nou brevet de licență; că însă tribunalul prin sentința supusă

recursului, a apărât pe numita de amendă și a ordonat deshiderea debitului, pe motiv că numita, nu s'a sustras cerințelor legii licențelor, de oarece constată tribunalul că dânsa a cerut în diferite rânduri prin petițiuni adresate Ministerului de finance a i se liberă brevetul, iar pe de altă parte fiscul i-a încasat taxa licenței în tot intervalul dela 1905 până la închiderea stabilimentului;

Văzând art. 1 din legea licențelor din 1904, cum și art. 1 și 3 din legea licențelor din 1908;

Considerând că rezultă din toate aceste texte de lege, că nimeni nu poate vinde băuturi spirtoase de orice fel și calitate, cu ridicata sau cu amănuntul, decât în puterea unui brevet special liberat de Ministerul de finance, și plătind, pe lângă patentă, taxa de licență după deosebirile prevăzute în lege, iar prin art. 3 din legea dela 1908, un asemenea brevet este cerut femeilor cari continuă comerțul de băuturi, în calitate de tutoare;

Considerând că dacă, după cum constată tribunalul, pârâta făcuse toate demersurile necesarii pentru a obține brevetul, faptul că Statul din diferite împrejurări, a întârziat liberarea acelu brevet, nu putea autoriza pe pârâta să continue comerțul de băuturi în contra prescripțiilor categorice ale legii licențelor, care sub nici un cuvânt nu permite un asemenea comerț fără existența unui brevet liberat în vederea persoanei ce voește a exercita acel comerț;

Că, astfel fiind, când tribunalul, pentru considerațiunile sus arătate, a apărât pe pârâta de plata amendei la care fusese condamnată, a violat textele de lege vizate prin mijlocul de casare, și de aceea acest mijloc este întemeiat.

Pentru aceste motive, casează.

SECȚIUNEA III

Audiența dela 29 Maiu 1909

Președința d-lui G. P. Petrescu, președinte

Iosef Weiss cu Sache Gaster și alții

JURĂMÂNT.—PRESTAREA LUI.—MODIFICAREA FORMULEI DUPĂ RELIGIUNEA PĂRȚEI CE ESTE ÎNDATORATĂ A-L PRESTA. — DACĂ POATE FI SĂVĂRȘIT ÎN ALT LOC DECÂT ÎN SALA DE ȘEDINȚĂ A ÎNSTANȚEI JUDECĂTOREȘTI.—ART. 238, 240, 241 ȘI 740 PR. CIVILĂ.

Legiuitorul, autorizând pe judecător a modifica formula jurământului înscrisă în art. 240 proc. civilă, a înțeles numai modificarea formulei în așa fel în cât prin repetarea făcută, partea căreia i se cere mărturisirea conștiinței, să nu fie jignită în credințele sale religioase, iar nu și schimbarea locului unde jurământul are a fi prestat.

Astfel, instanța judecătorească, când dispune ca jurământul să se săvârșească în localul consacrat exercițiului religiei celui ce este îndatorat a-l presta și după anume rândueli și ceremonii religioase, iar nu în incinta tribunalului și în ședință publică, după formula prescrisă de lege și modifi-

cată după religionea părții, comite un exces de putere și o violare a art. 240, 241 și 740 pr. civilă.

No. 136. — Casată, în urma recursului făcut de Iosef Weiss, sentința comercială a tribunalului Roman, cu No. 5 din 1909, dată în proces cu Sache Gaster și altul.

S'au ascultat: d-l avocat Al. I. Mustea, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Siliu Rădulescu, în contra.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Violarea art 240 și 740 pr. civilă, și exces de putere prin faptul că tribunalul m'a obligat să prestez jurământul la sinagogă «more judaico», contrar art. 240 pr. civilă care prevede jurământul numai în ședință publică și prin art. 740 pr. civilă s'a abrogat circularea Ministerului dreptății din 1844 Iunie 13 care prevede astfel de forme.

Tribunalul neținând seamă de aceste motive invocate, a considerat ca refuz de jurământ declarațiunea mea că primesc a'l presta în ședință publică și nu la sinagogă, a admis apelul și m'a condamnat la cheltueli».

Având în vedere că din sentința supusă recursului, se constată că, înaintea judecătoriei ocolului Roman, Sache Gaster, intimat în recurs, a chemat în judecată pe recurentul Iosef Weiss, pentru ca acesta să-i restituie suma de 1000 lei, ce a depus ca gaj în mâinele sale, până ce diferendul pendinte între el și firma Haim Ianculovici et Iosef se va tranșa prin arbitraj, sumă pe care, însă, Weiss a dat'o acelei firme mai înainte ca diferentul să fie regulat, și această instanță judecând afacerea, a respins acțiunea lui Gaster ca nefondată; că, în contra acestei hotărâri, intimatul a făcut apel și tribunalul de Roman, prin sentința supusă recursului, a admis în parte apelul și a reformat hotărârea judecătoreiei, pentru motivul, că recurentul Iosef Weiss, deși a primit jurământul ce i s'a deferit de Gaster în dovedirea acțiunii sale, a refuzat prestarea lui în Sinagogă după ritualul mozaic, așa cum a fost propus și după cum tribunalul a dispus să fie prestat, cerând însă să-l presteze în pretorul tribunalului în ședință publică;

Considerând că este constatat, în fapt, că recurentul Iosef Weiss, a refuzat prestarea jurământului «more judaico», ce i s'a deferit de intimatul S. Gaster și pe care tribunalul ordonase să fie prestat în Sinagogă, potrivit solemnităților prescrise pentru un astfel de jurământ, primind însă să fie prestat la tribunal în ședință publică;

Considerând, în drept, că jurământul este un act cu caracter civilo-religios, merit a înlesni uneia din părți, înaintea justiței, o probă în soluția litigiului angajat;

Că, conform art. 238 din pr. civilă, jurământul, afară de excepțiunile înscrise în lege, trebuie să se săvârșească în ședință publică, după o formulă anume prescrisă în art. 240 procedura civilă;

Că este cert, că această formulă nu este inmutabilă; că ea poate să fie modificată în așa fel că prin repe-

tarea ei, partea căreia i se cere mărturisirea conștiinței sale, să nu fie jicnită în credințele sale religioase;

Că legiuitorul autorizând judecata a modifica formula înscrisă în lege, nu a înțeles cătuși de puțin ca s'o autorize să schimbe și locul unde jurământul urmează să fie prestat;

Că singurul loc în care jurământul trebuie să fie prestat, fiind localul judecătoriei și în sedință publică, tribunalul, în speță, a comis un exces de putere și a violat art. 240 și 740 pr. civilă, când a dispus ca jurământul să se săvârșească în localul consacrat exercițiului religiei celui ce este îndatorat a-l presta, și după anume rândueți și ceremonii religioase cu totul deosebite de formula pre-crisă de lege, modificată după religiea părții;

Că, dar, motivul de casare fiind întemeiat, recursul cată să fie admis.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI

SECȚIUNEA II

Audiența dela 13 Maiu 1909

Președinta d-lui D. Porfiriu, consilier

Ana I. Paleologu cu Elena Sc. Pherichide și alții

VERIFICARE DE SCRIPTURI.— ACT DEFĂIMAT ÎN FALS.— PREZINTAREA PĂRȚILOR ÎN PERSOANĂ.— LIPSA LOR.— LIPSA DE PROCURI SPECIALE.— ART. 163 ȘI 165 PROC. CIVILĂ.

În materie de verificare de scripturi, părțile cari fiind citate potrivit art. 163 proc. civilă, nu s'au înfățișat în persoană și n'au însărcinat în caz de imposibilitate procuratori cu procuri speciale, sunt considerate ca absente și în lipsa declarațiunei cerută de art. 165 proc. civilă, actul defăimat în fals urmează a fi scos din proces.

Curtea,

Având în vedere incidentul ridicat de d-l avocat Nicolescu prin care cere a se constata că procura cu care d-l avocat P. Sion se prezintă în instanță pentru a se prezenta pe Elena Ferechide, nu'i dă acest drept;

Considerând că în această procură legalizată de comisarul circumscripției 12 București sub No. 4357 din 1909; d-na și d-l Ferechide imputernicesc pe d-l avocat P. Sion a se prezenta în locul d-lor și a se constitui parte civilă în procesul-penal în care s'ar urmări acel ce s'ar constata că a comis falsul în chitanța a cărei verificare de scriptură urmează a se face în procesul de față;

Că, prin urmare, d-l Sion nu are dreptul a se prezenta cu această procură în procesul pentru care sunt citate pentru astăzi părțile și care are de scop nu urmărirea celui ce ar fi comis vreun fals, ci verificarea scripturei ce se pretinde a fi fost falsificată.

Pentru aceste motive, Curtea, constată și recunoaște că d-l Sion nu se poate prezenta astăzi în instanță pentru

și în numele d-nei și d-lui Scarlat Ferechide și că prin urmare d-lor sunt lipsă.

În ceea ce privește procura dată de Credit sub No. 1928 din 1909:

Considerând că această procură este o procură generală prin care Creditul dă drept d-lui avocat Z. Dimitriu a-l reprezenta în diferite procese ale sale;

Considerând că atât Creditul cât și Elena și Scarlat Ferechide au fost chemați pentru astăzi punându-se în vedere că sunt citați conform art. 163 pr. civilă; că prin urmare conform dispoziției acestui articol, părțile chemate urmau a se prezenta în persoană ca să-și arate titlurile prin care susțin adevărul sau falsul actului, a cărui verificare urmează a se face, precum și a aduce scripturile ce vor servi la comparație; că nu se pot scuti de a se prezenta în persoană decât numai părțile care nu se pot prezenta din cauza unei împrejurări bine cuvântate, în care caz numai ele se pot înfățișa printr'un procurator;

Considerând că pentru aceasta suscitatul text de lege cere o procură specială;

Considerând că procura cu care se prezintă d-l avocat Zaharia Dimitriu din partea Creditului, nu este o procură specială, așa cum cere art. 163 pr. civilă, alin. ult.; că astfel fiind, nici d-sa nu se poate prezenta pentru Credit la acest termen, așa că și Creditul funciar din București este lipsă la acest termen;

Considerând că întrucât pentru ziua de azi părțile au fost citate, iar în citațiune, după cum se vede din redacțiunea ei aflată la dosar, s'a pus în vedere că părțile urmează a se prezenta conform art. 163; că prin urmare cerințele legii dictate de acest text de lege s'au îndeplinit, că astăzi părțile neprezentându-se, cererea d-lui avocat Nicolescu făcută în baza art. 165 procedura civilă este fondată.

Pentru aceste considerente, redactate de d-l consilier D. Porfiriu, constată că procedura pentru astăzi este bine și complet îndeplinită, și scoate din proces adevărata de predarea copie de pe decizia acestei Curți No. 26 din 1908, în contra căreia d-na Ana Paleologu s'a înscris în fals.

Semnați: D. Porfiriu, Al. G. Hinna, Em. Cernătescu, C. N. Busdugan, S. Zăbărescu.

Observație.— Ca să se poată aprecia temeiul juridic al deciziei de mai sus, suntem nevoiți să expunem mai întâiu, după acte, împrejurările cari au provocat-o.

I.

D-na Ana Paleologu a intentat d-nei Elena Pherichide o acțiune în revendicare a parte din moșiile Vorniceni și Vlădenii din județul Dorohoiu, proprietăți ale d-nei Elena Pherichide, ipotecate Primei societăți de Credit funciar român din București.

Atât la tribunalul de Dorohoiu, cât și la Curtea de apel

din Iași, pretențiunile d-nei Ana Paleologu au fost respinse.

Contra deciziei Curței de apel din Iași, d-na Paleologu a făcut recurs la Inalta Curte de casație, și el nefiind susținut la ziua înfățișării, a fost respins, cu drept de opozițiune.

La 2 Martie 1909, când a fost să se judece opozițiunea d-nei Paleologu, a trebuit să se examineze de Inalta Curte dacă recursul d-sale contra deciziei Curței de apel din Iași a fost făcut în termen.

Din dovada portăreilor Curței de apel din Iași, s'a constatat că deciziunea acelei Curți, atacată cu recurs, a fost primită de d-na Ana Paleologu la 8 Februarie 1908, și d-sa n'a făcut recursul decât la 2 Iulie 1908, adică cu mult peste termenul fixat de lege.

Atât reprezentantul d-nei Pherichide, cât și acela al Primei societăți de Credit funciar român din București, care și ea figură în proces, au cerut respingerea recursului ca tardiv.

D-na Paleologu, probabil, ca să amâne respingerea recursului, a declarat Inaltei Curți că se înscrie în falș contra dovezii de comunicare a portăreilor Curții de apel din Iași.

Inalta Curte de casație a suspendat judecarea recursului d-nei Paleologu și a trimis dosarul Curței de apel din Iași ca să procedeze la instruirea falșului.

Ce act eră acela contra căruia s'a înscris în falș d-na Ana Paleologu ?

Incontestabil că nu eră vorba de un act atribuit uneia din părți, autorului său sau unui al treilea, și care act opunându-se părții în proces, aceasta declară că nu cunoaște scrierea sau iscălitura.

Eră vorba de un act public, un act încheiat de portărelul Curței de apel din Iași, care în mod formal, a înaintat acelei Curți dovada de comunicarea deciziei Curții d-nei Paleologu.

Cum d-na Paleologu s'a înscris în falș contra acestui act, dinaintea Curței de apel din Iași, secția II, la care Inalta Curte de casație a trimis instruirea falșului, numai d-na Paleologu trebuia chemată pentru ca să dovedească falșitatea actului și să arate pe autorul falșului, potrivit art. 170 din procedura civilă.

Celelalte părți din proces n'aveau ce căuta la instruirea falșului, de oarece nu eră în discuțiune un act produs de ele, și deci nu erau obligate a dovedi că actul este adevărat și nu puteau fi întrebate dacă înțeleg a se sluji de dânsul.

Acel act eră al portăreilor de pe lângă Curtea de apel din Iași și el aveă să servească Inaltei Curți de casație ca să stabilească dacă recursul d-nei Paleologu eră sau nu în termen.

Cu toate acestea, Curtea de apel din Iași a chemat dinaintea sa pe toate părțile din proces.

Dintre persoanele citate, s'au prezentat numai următoarele :

D-na Paleologu care, motivând absența sa cu un certificat medical, a fost reprezentată de un procurator cu procură specială.

D-na Pherichide, printr'un mandatar al său, cu procură generală și specială.

Creditul funciar, printr'un delegat al său autorizat, conform legei sale speciale, a face orce declarații și a răspunde la orce întrebări.

Acum să vedem cum a procedat Cărtea din Iași sect. II, în instruirea falșului cu care a însărcinat-o Inalta Curte de casație.

II.

În instanță, avocatul d-nei Paleologu a cerut să se considere d-na Pherichide ca absentă, intrucât prin procura dată avocatului său, îl autoriză să o reprezinte înaintea instanțelor penale ca parte civilă, la verificarea de scripte, etc., și nu și în acea instanță civilă.

Curtea a admis acest incident și a considerat absentă pe d-na Pherichide, deși d-sa nu fusese citată să se prezinte în persoană, și deși autorizase pe avocatul său să o reprezinte la judecarea înscrierii în falș.

Reprezentantul d-nei Paleologu a ridicat apoi un al doilea incident, cerând să se declare absentă și Societatea Creditului funciar, de oarece, după art. 163 din procedura civilă, în asemenea materie, părțile trebuie să se prezinte sau în persoană, sau în caz de imposibilitate motivată, printr'un procurator cu procură specială. Societatea fiind reprezentată printr'un delegat al ei, nu putea fi considerată ca prezentă în persoană.

Curtea de apel, cu toate obiecțiunile delegatului Creditului funciar, a admis și acest incident și a înlăturat din instanță și pe Creditul funciar, fără să ție seamă de dispozițiunile art. 28 din statutele Creditului funciar, după cari directorul reprezintă pe Societate față de toți, și el este autorizat de art. 30 din aceleași statute, ca să delege, cu învoirea consiliului de administrație, parte din atribuțiunile sale unui impiegat al Societății, și pe baza acelor articole, directorul cu învoirea consiliului de administrație a dat dreptul unui avocat al Societății de a o reprezintă în instanță și a face orce declarații.

Pe lângă aceasta, Curtea de apel n'a mai ținut în seamă că pentru Societate, ca persoană morală, legea arată ce măsuri sunt de îndeplinit pentru chemarea ei în persoană, și nici una din acele măsuri nu s'au îndeplinit.

Pe adresa Curții de casație, cu care s'a înaintat Curții de apel din Iași dosarul afacerii, spre a procede la verificarea scriptelor, președintele acelei Curți de apel a pus pur și simplu rezoluțiunea: «la 13 Maiu 1909».

Deși în hotărîrea Curței se spune că în citația părților s'a vizat art. 163 din proc. civilă, această mențiune a celui art. 163 nu poate înlocui formalitatea prescrisă de lege pentru a chema în persoană pe Societatea Creditului funciar.

În urma înlăturării persoanelor de mai sus, n'a mai rămas în instanță decât reprezentantul d-nei Ana Paleologu, autorizat cu procură specială, dată în conformitate cu art. 163 din procedura civilă.

D-na Paleologu a fost considerată de Curte ca fiind față în persoană și eră ținută să susție că-și menține declarația făcută dinaintea Curței de casație și să dovedească falsitatea actului, arătând și pe autorul falșului.

Să vedem acum ce a declarat d-na Ana Paleologu prin mandatarul său special ?

Mandatarul d-nei Paleologu n'a declarat că mai susține falsitatea actului, n'a adus nici o probă că acel act nu este adevărat, nici n'a arătat pe autorul falșului, ci s'a mărșinuit a cere Curței să aplice art. 165 din procedura civilă, care prescrie că «dacă acea parte lipsește, sau nu voește a răspunde, sau declară că nu voește a se sluji de act, acel act se va scoate din proces».

Curtea de apel din Iași, secția II, a admis cererea d-nei Paleologu, făcută prin avocatul său, și a scos din proces dovada portăreilor de pe lângă acea Curte pentru comunicarea deciziunii acelei Curți d-nei Paleologu.

III.

Putea oare Curtea de apel să aplice în specia noastră art. 165 din procedura civilă ?

Fără îndoială că nu.

Acel articol are în vedere un act produs de o parte într-un proces și declarat falș de partea căreia el se opune. Dacă cel ce se slujește de acel act, nu vine în instanța de instruirea falșului ca să susție că actul este adevărat, sau declară că nu voește a se mai sluji cu el, în asemenea caz neapărat că se aplică citatul art. 165 și se scoate actul din proces.

Dar în cazul nostru, o mai repetăm, actul declarat de falș n'a fost produs de nici una din părțile înlăturate din instanța de Curtea de apel, el eră actul unei autorități publice, care nu se putea desființa decât dovedindu se falsitatea lui și arătându-se autorul falșului de către cel ce s'a înscris în falș contra celui act.

D-na Paleologu nu numai că n'a dovedit cu nimic că este falșă dovada portăreilor de pe lângă Curtea de apel din Iași de comunicarea făcută d-sale a deciziunii acelei Curți, dar nici n'a mai stăruit în instanța de instruirea falșului, în declarația de falș făcută dinaintea Inaltei Curți de casație.

Curtea de apel din Iași, în acest caz, trebuia să considere acea dovadă a portăreilor ca bună și scrierea și iscălitura ca recunoscute, cum prescrie formal art. 167 din procedura civilă.

Curtea de apel din Iași însă a procedat greșit, după părerea noastră, înlăturând articolele din procedura civilă, cari trebuiau observate în speța supusă judecăței sale, și întemeindu-se pe art. 165 din procedura civilă, care nu se putea aplica, pentru ca să desființeze un act public a cărui falsitate nu s'a dovedit.

GR. VULTURESCU

CURTEA DE APEL DIN CRAIOVA

SECȚIUNEA II

Deciziunea civilă No. 75 din 1908

Președinta d-lui C. Vălimărescu, președinte

Maria D. Pleniceanu și altul cu G. G. Miță

LOCAȚIUNE. — LUCRU ÎNCHIRIAT SAU ARENDAT. — OBLIGAȚIUNEA PENTRU LOCATAR DE A ÎNGRIJI CA UN BUN PROPRIETAR. — ART. 1429, 1430 ȘI 1434 CODUL CIVIL.

Potrivit dispozițiilor comune din codul civil, relative la locațiunea edificiilor și fondurilor rurale, neîndeplinirea obligațiunii impusă locatarului de a îngriji de lucrul închiriat sau arendat ca un bun proprietar, atrage după sine rezilierea contractului și daune-interese.

Curtea,

Având în vedere că apelanții Maria D. Pleniceanu și Ministerul instrucțiunii publice și al cultelor, Casa Școlilor, impută lui G. G. Miță, arendașul moșiei Vădeni, că a căleat mai multe din clauzele contractului de arendare a cărui reziliere se cere, și anume că: 1) a tăiat arbori de pe malurile Jiului; 2) nu a păzit hotarele moșiei, ci din contră a micșorat mejdinile; 3) a lăsat de s'au deteriorat și pe unele locuri s'a desființat iezătura de pe malul Jiului; 4) a învoit în pădurea Bezna peste o sută capre care au jupuit arbori pe 60 pogoane;

Considerând că pentru constatarea acestor fapte, apelanții au cerut și Curtea a dispus de s'a făcut o cercetare la localitate cu martori și experți;

Considerând că din depunerile martorilor Ion Hinculescu, Grigore Stângaciu, Ion Dună, George Torop și Grigore Ciort, audiați la acea cercetare locală se constată că arendașul G. G. Miță a învoit mai multe familii de rudari de au tăiat arborii de pe malurile Jiului și de pe locurile contigue, devastând cu totul zăvoiuul ce există pe malurile Jiului; că a dat poruncă oamenilor săi de serviciu de au arat mejdinile moșiei în așa mod că aceste mejdini de unde erau în lățime de trei metri au rămas numai de o jumătate metru; că proprietarul i-a predat în bună stare o iezătură făcută pe malul Jiului pe o lungime de aproape 200 metri destinați a ține malurile râului, și arendașul a lăsat de au luat oamenii lemnele și piloții din acea iezătură, așa că ea s'a desființat aproape complet, și râul a început să dărâme malul; și că în fine, arendașul a învoit peste o sută capre în pădurea Bezna, capre care au cauzat stricăciuni pădurei fiindcă i-au distrus ramurile și coaja;

Considerând că deși martorii audiați după propunerea intimatului Miță, contrazic pe martorii audiați după propunerea apelantei Maria Pleniceanu, aceia însă propuși de intimat nu pot fi crezuți, fiindcă ei se mărginesc a tăgădui toate faptele imputate intimatului, fără să existe vre-o altă probă care să coroboreze afirmațiunile lor;

pe când în sprijinul spuselor martorilor apelantei Maria Pleniceanu sunt următoarele acte, toate dresate cu mult înainte de audierea martorilor și anume: 1) procesul-verbal cu data 26 Februarie 1907, încheiat de șeful ocolului silvic Cărbunești constător că la acea dată arborii zăvoiuului din dreapta și stânga Jiului erau tăiați de dată recentă fără să se fi respectat vreo zonă conform codului silvic; 2) Actul de expertiză încheiat între inginerul Aurel Smântănescu numit expert de tribunalul Gorjiu constător că în ziua de 14 Aprilie 1907 numitul expert a văzut arbori tăiați recent de pe malul râului Jiu precum și că s'a tăiat din iezătură piloții și s'au ridicat legăturile longitudinale și transversale ale piloților, slăbind cu totul iezătura; 3) actul de expertiză cu data 14 Aprilie 1907 prin care expertul C. C. Danielescu delegat de tribunal constată că a văzut în pădurea Besna arbori roși de capre, pe o întindere de la 50 — 60 pogoane;

Considerând că adevărul spuselor martorilor apelantei Maria Pleniceanu se mai confirmă și de către experții numiți de această Curte, cari experți prin actul ce au încheiat la 13 Noembrie 1907 constată că au văzut tăiați minimum 1500 arbori de pe malurile Jiului și locurile contigue, că din această cauză râul a ros și distrus terenuri în mai multe locuri ale moșiei Vădeni pe lungimi de sute de metri, cari în total însumează o cantitate de două și jumătate hectare, care terenuri sunt pierdute pentru sămănătură fiind transformate în prundiș; că iezătura de pe malul Jiului a fost distrusă pe lungime de mai multe sute de metri, și din această cauză o sută hectare de pământ bun de cultură e expus a se perde din cauza inundațiilor Jiului sau a schimbărei cursului său; că au constatat o suprafață de 25 — 30 hectare de arbori din pădurea Bezna cu ramurile și coaja distrusă de capre, fapt care aduce vătămare însemnată acelor arbori împedecând desvoltarea lor;

Considerând că faptul că arendașul Miță a tăiat arborii de pe malul Jiului, iar nu proprietarul D. D. Pleniceanu, cum pretinde Miță, mai rezultă și din împrejurarea că prin art. 9 din contractul de arendare, arendașul Miță și-a luat obligațiunea de a exploata zăvoiuul în conformitate cu dispozițiunile din codul silvic, adică să nu taie arbori de pe malul râului până la o distanță determinată de serviciul silvic, conform art. 13 din zisul cod, fiindcă dacă acei arbori de pe malul râului ar fi fost tăiați mai înainte de proprietar, n'ar fi fost nici un cuvânt ca arendașul Miță să-și mai fi luat o asemenea obligațiune;

Considerând că prin aceste fapte arendașul Miță a călcat articolele 5, 6 și 9 din contractul de arendare precum și obligațiunea ce-i e impusă prin art. 1429 din codul civil de a cultiva și administra moșia ca un bun părinte de familie, obligațiune ce nu a respectat, de oarece nu a îngrijit ca oamenii să nu distrugă iezătura construită de proprietar în scopul de a ține întărit malul Jiului ca să nu inunde proprietatea;

Considerând că arendașul Miță a mai comis și faptul că prin oamenii săi a făcut un gard de măracini cu care a închis comunicația între biserică și conacul moșiei, conac pe care proprietarul prin art. 8 din contract și l-a rezervat pe seama sa, și acest fapt se constată atât din depunerile a parte din martorii apelantei Maria Pleniceanu de care s'a vorbit mai sus, cât și din două petițiuni ce Miță le-a dat Primăriei locale la 23 Iunie și la 2 Iulie din anul 1906, prin care a cerut ca primarul să înștiințeze pe proprietar ca să-și țină închise porțile curței, căci la din contră el, arendașul, va închide comunicația la acele porți prin ridicarea unei tabie de șant;

Considerând că din procesul-verbal dresat de primarul local cu data 7 Iulie 1906 precum și din depunerile sub jurământ ale martorilor I. Hinculescu și G. Torop se mai constată că arendașul Miță prin isprăvnicelul său C. Ilincioiu a aruncat la ușa casei proprietarului un rămător mort intrat în putrefacție, fapt care a determinat pe familia Pleniceanu să părăsească conacul moșiei în care viețuise din copilărie până la bătrânețe, și să se mute de nevoie la oraș;

Considerând că prin aceste două din urmă fapte arendașul Miță a împedecat pe proprietarul D. D. Pleniceanu și pe soția sa de a se folosi de conacul moșiei, și astfel a contravenit dispozițiilor art. 8 din contractul de arendare;

Considerând că toate aceste șase fapte enumerate mai sus, comise de arendașul Miță, constituiesc abateri grave din parte-i dela lege și dela contractul de arendare ce a încheiat cu D. D. Pleniceanu, abateri pe cari Curtea le găsește de natură a justifica cererea făcută de proprietarii moșiei de a se declara reziliat contractul de arendare;

Considerând că prin aceste fapte, Miță a cauzat Mariei Pleniceanu și daune, daune pe cari Curtea în aprecierea sa le evaluează la suma de șapte mii lei în total, la plata cărei sume urmează să fie obligat intimatul Miță;

Considerând că intimatul Miță urmează să mai fie condamnat și la plata de cheltueli de judecată, cheltueli pe care Curtea le fixează la una sută lei cuveniți Ministerului cultelor și instrucțiunii publice și patru sute lei cuveniți Mariei Pleniceanu care a făcut cheltueli cu timbre, portărei și plată de experți, urmând să mai plătească Maria Pleniceanu încă una sută lei expertului Barbu I. Mihail care i-a cerut dela Curte prin petiția înregistrată la No. 3751 din 1908, mai rămânând obligat intimatul a plăti deosebit cheltuelile de judecată coprinse în sentința apelată, plus taxele de executare.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier I. Sinescu, admite apelul.

Semnați: C. Vălimărescu, D. Gârleșteanu, I. Sinescu,
C. Crăsnaru, B. Roman.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI VASLUI

Audiența dela 9 Maiu 1909

Președinta d-lui Al. N. Viforeanu, președinte

Ion Chihodaru cu Victoria Ignat

BEZMAN SAU EMBATIC. — STABILIREA LUI DUPĂ CODUL CALIMACH.—NECESITATEA UNUI ACT SCRIS.—ART. 1510 ȘI 1530 CODUL CALIMACH.

Deși după art. 1176 din codul Calimach, convențiile sau tocmelele se puteau face și prin viu graiu, totuș această regulă nu se aplică la contractul de bezman, după cum aceasta rezultă implicitamente din art. 1510 și 1530 al aceluiaș cod. Prin urmare, după acest cod, contractul de bezman nu poate fi stabilit decât printr'un act scris (soluție admisă și prin codul Caragea).

Tribunalul,

Având în vedere apelul lui Ion Chihodaru, agricultor, domiciliat în comuna Brodoc, Județul Vaslui, în contra cărței de judecată No. 12 din 1909 a judecătoriei rurale ocolului II Vaslui, prin care i s'a respins acțiunea intentată în contra Victoriei Ignat pentru restituirea a opt arii, 95 metri pătrați, situat pe teritoriul comunei Brodoc, cătunul Chetrești;

Având în vedere că apelantul a susținut că pârâta stăpânește pământul în litigiu în calitate de bezmănară; că n'a plătit redevența de mai mult de 3 ani: că, deci, ea urmează, conform art. 1517 codul Calimach, să fie scoasă din proprietatea locului cu bezman; că, de oarece pârâta contestă existența tocmelei de bezman, a cerut a i se încuvința dovada cu martori pentru stabilirea acestei tocmele;

Având în vedere că, după art. 1176 codul Calimach, convențiunile se puteau face prin viu graiu, acest principiu însă nu se aplică la contractul de bezman, de oarece după art. 1530 codul Calimach, fiecare nou proprietar al folosirei trebuie să ceară la proprietarul ființei moșiei un neapărat înscris sau document, spre dovadă că i s'a mutat asupra lui proprietatea folosirei; că, dacă dreptul fiecărui nou proprietar trebuie să fie constatat prin act scris, este evident că acelaș mod de probațiune se aplică și tocmelei de bezman, neputându-se găsi nici un motiv rațional pentru a se face distincțiune între înființarea tocmelei de bezman și transmisiunea proprietății folosirei unui nou proprietar;

Având în vedere că acelaș principiu rezultă și din art. 1510 codul Calimach, după care raporturile de drept între proprietarul ființei și proprietarul folosirei se stabileau prin documente cuviincioase, ceiace dovedește că contractul de bezman trebuia să fie constatat prin act scris; că, deci, dovada cu martori invocată de apelant

pentru stabilirea tocmelei de bezman este inadmisibilă; că apelul nefiind întemeiat, urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător de ședință Volanschi, respinde apelul, etc.

Semnați: Al. N. Viforeanu, D. Volanschi.

Observație.— În vechia noastră legislație, convențiile sau tocmelele nu aveau nevoie, în genere, de un act scris spre a fi valide. Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privință, codul Caragea (art. 7 și 8, partea I, capit. III):

«Putem să ne facem tocmelele și înscris și fără scrisoare. — Tocmeala cea nescrisă, când se va încredința cu întreaga dovadă, are tot o tărie ca și cea scrisă».

Tot cam în asemenea termeni se exprimă și art. 1176 din codul Calimach:

«Tocmeala poate să se facă prin viu graiu sau înscris, în fața judecătorei sau afară de judecătorie, cu martori sau fără martori. Această deosebire a formei nu pricepuește nici o deosebire la îndatoriri, afară numai la în-tâmplările hotărâte în legi»¹⁾.

Ultimele cuvinte din acest text lasă a înțelege că sunt și excepții dela acest principiu.

Or, una din acele excepții este tocmai cea privitoare la bezman sau embatic.

Iată, în adevăr, cum se exprimă, în această privință, art. 1530 din codul Calimach (1145 codul austriac):

«Fiștecarele nou proprietar a folosirei trebuie să ceară la proprietarul ființei a moșiei, un neapărat înscris sau document spre dovadă cum că s'au mutat asupra lui proprietatea folosirei».

Apoi, art. 1510 din codul Calimach (1128 codul austriac) are următoarea cuprindere:

«Amândoi proprietarii, adică: acel al ființei și acel al folosirei, au drit să ceară fiștecarele, prin judecată, partea

1) Textul corespunzător din codul austriac este identic. Iată, în adevăr, cum se exprimă art. 883 din acest din urmă cod: «*Ein Vertrag kann mündlich oder schriftlich; vor Gericht, oder ausserhalb desselben; mit oder ohne Zeugen errichtet werden. Diese Verschiedenheit der Form macht, ausser den im Gesetze bestimmten Fällen, in Ansehung der Verbindlichkeit keinen Unterschied*». Vezi asupra acestui text, Stubenrauch, *Commentar zum österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche*, II, p. 47 urm. (ed. din 1903); Iacopo Mattei, *I paragrafi del Codice civile austriaco avvicinati dalle leggi romane, francesi e sarde*, IV, p. 53 (Venezia, 1854). Cpr. L. 17, Cod, *De pactis*, 2, 3, unde se zice: «*Pactum quod bona fide interpositum docebitur, etsi scriptura non existente, tamen si aliis probationibus rei gestae veritas comprobari potest, praesens provinciae secundum jus custodiri efficiet*».

cuvinită lui, să o amaneze, sau să o înstrăineze în viață fiind, sau prin voința cea de pe urmă; iar dacă unul din ei va zice hotărît cum că dritul celuilalt este îngrădit, se îndatorește a dovedi zisa sa prin documenturi cuvin-cioase».

Ce rezultă oare din aceste texte? Art. 1530 dovedește că decăteori bezmanul eră transmis altuia, noul proprietar al folosinței, adică noul bezmănar, trebuia să ceară dela proprietarul ființei un act scris, constatător că el a devenit bezmănar în locul vechiului proprietar al folosinței. Or, după cum foarte bine raționează tribunalul din Vaslui, dacă pentru strămutarea dreptului se cerea un act scris, a fortiori un asemenea act eră necesar pentru însuș constituirea acestui drept.

Apoi, art. 1510 din codul Calimach dovedește, pe de altă parte, că raporturile de drept dintre proprietarul ființei și acel al folosinței (bezmănarul) se stabileau tot prin acte scrise (documenturi cuvin-cioase, zice textul suscitât), ceea ce dovedește, pare-ni-se, cu prisosință că stabilirea bezmanului, cu de-osebire de dijmă, cere un act scris, cel puțin ad probationem, dacă nu ad solemnitate. Aceeaș soluție a fost admisă și de tribunalul Fălciu, care se întemeiază pe aceleași texte ²⁾.

Și nici nu se putea altfel, pentru că, și la Romani, bezmanul constituit în favoarea unei monăstiri, trebuia să fie constatât prin act scris. Iată, în adevăr, cum se exprimă Novela 120, capit. 6, § 2, ab initio:

«In venerabilibus vero monasteriis, primatis eorum cum ampliore et majore parte ibidem deservientium monachorum contractum efficiant. In praedictis vero omnibus jubemus inscribi instrumentum cum jure jurando, quod non ad laesionem aut praescriptionem earundem res agitur, etc.» ³⁾.

De aceea, vedem că și codul Caragea, care admite în principiu regula veche *témoins passent lettre*, cere, în privința constituirii bezmanului, un act scris:

«Tocmeala clădirei și a sădirei să se facă înscris» (art. 2, partea III, capit. 5).

Actul scris nu este însă cerut, în specie, ad solem-

2) Vezi Dreptul No. 80 din 1893. Tot în acelaș sens s'a pronunțat și judecăt. ocol. I Iași, Dreptul No. 57 din 1906.— Contră: Trib. Iași, Dreptul No. 38 din 1909 (cu observ. noastră).

3) Cpr. Dernburg, Pandekten, IV, § 260, text și notele 6, 7 (ed. 6-a).

nitatem, ci ad probationem ⁴⁾; de unde rezultă că bezmanul sau embaticul poate fi dovedit prin chitanțele de plată a acestui drept ⁵⁾.

Curtea de casație a mers și mai departe, punând în principiu că proba existenței și a condițiunilor bezmanului sau embaticului se poate, sub codul Caragea, face și prin martori ⁶⁾, ceea ce este contrar textului din codul Caragea, pe care l-am reprodus mai sus.

Această decizie este, ca toate celelalte, dată în numele legii, și cu toate acestea ea calcă legea în mod vădit.

Intorcându-se un cuvânt celebru al unei femei din timpul Revoluției celei mari, care, suindu-se pe eșafod, a zis: o libertate, câte crime se comit în numele tău! s'ar putea foarte bine zice: o sfântă dreptate, câte fără de legi se comit în numele tău.

D. ALEXANDRESCO

4) Vezi observația ce am publicat în Cr. judiciar No. 38 din 1909, asupra unei decizii recente a Curței de casație secția I, din 8 Aprilie 1909.

5) Căș. rom. Bulet. 1893, p. 15; Judecăt. ocol. Băilești (Dolj). Cr. judiciar No. 13 din 1906 (cu observ. d-lui D. D. Stoeneșu).

6) Vezi Cr. judiciar No. 38 din 21 Maiu 1909 (cu observația noastră).

JURISPRUDENȚA STRAINA

TRIBUNALUL CIVIL DIN GAND

20 Ianuarie 1908

RÎURI NENAVIGABILE ȘI NEPLUTITOARE. — DREPTUL RIVERANILOR DE A SCOATE ȘI ÎNTREBUINȚA APA DIN ELE.

Orcare ar fi natura dreptului riveranilor asupra râurilor nenavigabile și neplutitoare, este necontestat că acești riverani pot să scoată și să întrebuințeze apa din ele.

(Din la Flandre judiciaire).

Observație.— Dreptul proprietarilor riverani de a întrebuința apa râurilor nenavigabile și neplutitoare, este necontestat. Ei pot, de asemenea, să scoată din aceste râuri: pietre, nisip, să taie papura și trestiiile ce cresc în apă, etc. Cpr. Demolombe, X, 152 — Toate aceste drepturi nu pot fi contestate, mai ales în legislația noastră, unde râurile nenavigabile și neplutitoare aparțin riveranilor, atât în baza art. 476 cât și mai cu seamă în baza art. 500, 502 și 583 cod. civ. Vezi asupra acestei importante chestiuni a proprietății râurilor nenavigabile și neplutitoare, D. Alexandresco, t. III, p. 208 și 376 urm. (ed. 2-a), precum și studiul publicat în revista *Pagini juridice* din Craiova, anul 1907, No. 17. S. R.